

Rok akademicki:

2014/15

Jednostka prowadząca:

Instytut Historii WHiDK

Kierunek:

Historia

Specjalność:

Europa Wschodnia

Poziom:

studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne

Nazwa przedmiotu:

**Literatura rosyjska z elementami literatury białoruskiej i ukraińskiej
(Russian literature with the elements of Belarussian and Ukrainian literature)**

Język:

PL

Typ przedmiotu:

przedmiot specjalnościowy

Przedmiot obieralny:

nie

Rok studiów, semestr:

rok III, semestr zimowy

Wymiar:

wykład: 30 godz.

Punkty ECTS:

wykład: 3

Forma zaliczenia:

wykład: zaliczenie bez oceny

Prowadzący:

wykład: Jakub Sadowski;

Koordynator sylabusu:

Jakub Sadowski

Sylabus dostępny w ramach:

- [Literatura rosyjska z elementami literatury białoruskiej i ukraińskiej](#) [na kierunku:] [Europa Wschodnia](#) (H_EW), studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne, III rok, semestr zimowy

◦ [prowadzący wykład:30h/z/3ECTS]: Jakub Sadowski;

Wymagania wstępne:

Znajomość literatury powszechnej na poziomie programu liceum ogólnokształcącego; podstawowa wiedza z zakresu historii Rosji; bierna znajomość języka rosyjskiego (umiejętność swobodnego czytania).

Cele:

Zapoznanie studentów historii z najważniejszymi pozycjami kanonu rosyjskiej literatury pięknej oraz ze sztandarowymi pozycjami literatury białoruskiej i ukraińskiej; omówienie kontekstu historycznego poszczególnych pozycji oraz zapoznanie z kontekstem kulturowym.

Treści kształcenia:

Konwersatorium poświęcone historii literatury rosyjskiej oraz wybranym aspektom literatury ukraińskiej i białoruskiej. W ramach przedmiotu prezentowane jest tło historyczne (polityczne i społeczne) oraz kulturowe poszczególnych epok i okresów procesu historycznoliterackiego. Pod kątem historyczno-kulturowym omawiana jest treść prezentowanych pozycji literackich. Semestr I:

1. Początki piśmiennictwa ruskiego. Piśmiennictwo Rusi Kijowskiej X-XIII ww. Piśmiennictwo zjednoczonego państwa moskiewskiego. Piśmiennictwo staroobrzędowców.
2. Literatura XVIII wieku. Reformy Piotra I. Wprowadzenie „graždanki”. Początki nowoczesnej literatury rosyjskiej. Klasycyzm, sentymentalizm i preromantyzm. Aleksander Radiszczew, Nikołaj Karamzin.
3. Romantyzm w Rosji. Rosyjskie oblicze bohatera romantycznego. Literatura rosyjskiego romantyzmu w kontekście filozofii epoki. Polko-rosyjskie związki literackie. Aleksander Puszkina, Michał Lermontow i Mikołaj Gogol. Romantyzm ukraiński i Taras Szewczenko.
4. Literatura tzw. lat czterdziestych. „Szkoła naturalna”. Słowianofilstwo i okcydentalizm. Literatura tzw. lat sześćdziesiątych. Obóz poetycki zwolenników „sztuki czystej” i zaangażowanej: Afanasij Fet i Nikołaj Niekrasow. Proza lat sześćdziesiątych: Iwan Turgieniew, Iwan Gonczarow, Michał Sałtykow-Szczedrin. Mikołaj Czernyszewski, koncepcja „rozumnego egoizmu” i Co robić?
5. Fiodor Dostojewski. Lew Tołstoj. Antoni Czechow.
6. Przełom modernistyczny w literaturze i kulturze rosyjskiej. Literatura „Wiek Srebrnego”. Symbolizm, futurizm, akmeizm. Władimir Majakowski, Wielimir Chlebnikow, Anna Achmatowa.

Semestr II:

1. Lata dwudzieste. Proza: Michał Bułhakow, Andriej Płatonow. Poezja: Władimir Majakowski, Borys Pasternak. Dramaturgia: Nikołaj Erdman, Michał Bułhakow.
2. Literatura pierwszej emigracji: Marina Cwietajewa, Iwan Bunin, Iwan Szmielow, Władimir Nabokov.
3. Literatura białoruska sprzed okresu realizmu socjalistycznego. Janka Kupała i Jakub Kołas.
4. Realizm socjalistyczny. Geneza, założenia programowe, specyfika i rozwój socrealizmu w literaturze rosyjskiej. Powieść produkcyjna, powieść kołchozowa, powieść pedagogiczna. Nikołaj Ostrowski, Anton Makarenko, Michaił Szołochow.
5. Literatura niezależna interioru lat trzydziestych: Michaił Zoszczenko, Andriej Płatonow, Michaił Bułhakow, Anna Achmatowa.
6. Literatura okresu Wielkiej Wojny Ojczyźnianej. Życie literackie powojennego dziesięciolecia. Od kampanii przeciwko Zoszczence i Achmatowej do kampanii antykosmopolitycznej. Literatura okresu odwilży. Proza obrachunkowa. Aleksander Sołżenicyn.
7. Poezja bardowska: geneza i historia zjawiska. Poetyka piosenki bardowskiej. Środowiska twórców tzw. piosenki autorskiej. Bułat Okudźawa, Aleksander Galicz, Władimir Wysocki.
8. Literatura lat zastoju. Proza trzeciej fali emigracji rosyjskiej: Aleksander Sołżenicyn, Warłam Szalamow, Wasilij Grossman, Aleksandr Zinowjew, Władimir Wojnowicz.
9. Pierestrojka i „głasnost” wobec życia literackiego: przywracanie literaturze dzieł zakazanych. Literatura „apokaliptyczna”. Wiktor Astafiew, Walentin Rasputin, Czyngiz Ajtmatow.
10. Literacki postmodernizm lat dziewięćdziesiątych. Wiktor Pielewin. Semestr I:
1. Początki piśmiennictwa ruskiego. Piśmiennictwo Rusi Kijowskiej X-XIII ww. Piśmiennictwo zjednoczonego państwa moskiewskiego. Piśmiennictwo staroobrzędowców.
2. Literatura XVIII wieku. Reformy Piotra I. Wprowadzenie „graždanki”. Początki nowoczesnej literatury

rosyjskiej. Klasycyzm, sentymentalizm i preromantyzm. Aleksander Radiszczew, Nikołaj Karamzin.

3. Romantyzm w Rosji. Rosyjskie oblicze bohatera romantycznego. Literatura rosyjskiego romantyzmu w kontekście filozofii epoki. Polko-rosyjskie związki literackie. Aleksander Puszkina, Michał Lermontow i Mikołaj Gogol. Romantyzm ukraiński i Taras Szewczenko.

4. Literatura tzw. lat czterdziestych. „Szkoła naturalna”. Słowianofilstwo i okcydentalizm. Literatura tzw. lat sześćdziesiątych. Obóz poetycki zwolenników „sztuki czystej” i zaangażowanej: Afanasij Fet i Nikołaj Niekrasow. Proza lat sześćdziesiątych: Iwan Turgieniew, Iwan Gonczarow, Michał Sałtykow-Szczedrin. Mikołaj Czernyszewski, koncepcja „rozumnego egoizmu” i Co robić?

5. Fiodor Dostojewski. Lew Tołstoj. Antoni Czechow.

6. Przełom modernistyczny w literaturze i kulturze rosyjskiej. Literatura „Wiek Srebrnego”. Symbolizm, futurizm, akmeizm. Władimir Majakowski, Wielimir Chlebnikow, Anna Achmatowa.

Semestr II:

1. Lata dwudzieste. Proza: Michał Bułhakow, Andriej Płatonow. Poezja: Władimir Majakowski, Borys Pasternak. Dramaturgia: Nikołaj Erdman, Michał Bułhakow.

2. Literatura pierwszej emigracji: Marina Cwietajewa, Iwan Bunin, Iwan Szmielow, Vladimir Nabokov.

3. Literatura białoruska przed okresu realizmu socjalistycznego. Janka Kupała i Jakub Kołas.

4. Realizm socjalistyczny. Geneza, założenia programowe, specyfika i rozwój socrealizmu w literaturze rosyjskiej. Powieść produkcyjna, powieść kołchozowa, powieść pedagogiczna. Nikołaj Ostrowski, Anton Makarenko, Michaił Szołochow.

5. Literatura niezależna interioru lat trzydziestych: Michaił Zoszczenko, Andriej Płatonow, Michaił Bułhakow, Anna Achmatowa.

6. Literatura okresu Wielkiej Wojny Ojczyźnianej. Życie literackie powojennego dziesięciolecia. Od kampanii przeciwko Zoszczence i Achmatowej do kampanii antykosmopolitycznej. Literatura okresu odwilży. Proza obrachunkowa. Aleksander Sołżenicyn.

7. Poezja bardowska: geneza i historia zjawiska. Poetyka piosenki bardowskiej. Środowiska twórców tzw. piosenki autorskiej. Bułat Okudźawa, Aleksander Galicz, Władimir Wysocki.

8. Literatura lat zastoju. Proza trzeciej fali emigracji rosyjskiej: Aleksander Sołżenicyn, Warłam Szalamow, Wasilij Grossman, Aleksandr Zinowjew, Władimir Wojnowicz.

9. Pierestrojka i „głasnost” wobec życia literackiego: przywracanie literaturze dzieł zakazanych. Literatura „apokaliptyczna”. Wiktor Astafiew, Walentin Rasputin, Czyngiz Ajtmatow.

10. Literacki postmodernizm lat dziewięćdziesiątych. Wiktor Pielewin.

Efekty kształcenia:

Po ukończeniu kursu student:

Ew_1. zna diachroniczną strukturę rosyjskiego procesu historycznoliterackiego (S_W05 i in.);

Ew_2. ma znajomość najważniejszych pozycji kanonu literatury rosyjskiej oraz sztandarowych pozycji literatury ukraińskiej i białoruskiej (S_W01, S_W 03, S_W04);

Eu_1. umie osadzać dzieła literackie w kontekście historycznym i kulturowym (S_U01, S_U02, S_U03);

Ek_1. jest przygotowany do wykonywania zadań zawodowych wymagających umiejętności pracy z tekstem literackim, w tym analizy i krytyki tekstu literackiego. (S_K01)

Metody i narzędzia dydaktyczne:

M_1. Wykład konwersatoryjny;

M_2. Konwersatorium.

Sposoby sprawdzania i warunki zaliczenia:

Do zaliczenia pierwszego semestru uprawnia obecność na zajęciach zgodnie z zasadami przyjętymi na UPJP2 oraz znajomość wszystkich omawianych lektur. Zaliczenie drugiego semestru - jak wyżej, a ponadto rozmowa nt. znajomości pięciu wybranych lektur oraz ich tła historycznoliterackiego.

Lektury podstawowe:

Ogólna literatura nt. procesu historycznoliterackiego:

Historia literatury rosyjskiej, red. M. Jakóbiec, Warszawa 1976.

Historia literatury rosyjskiej XX wieku, red. A. Drawicz, Warszawa 2002.

Pozycje literackie omawiane podczas zajęć (dowolne wydania). Semestr I:

1. Słowo o wyprawie Igora (fragmenty);
2. Domostroj;
3. Żywot protopopa Awwakuma (fragmenty);
4. Aleksander Puszkina, Eugeniusz Onegin;
5. Michał Lermontow, Bohater naszych czasów;
6. Mikołaj Gogol, Rewizor;
7. Taras Szewczenko, Kobzarz (wybrane wiersze i poematy);
8. Iwan Turgieniew, Ojcowie i dzieci;

Semestr II:

1. Mikołaj Czernyszewski, Co robić? (fragmenty)
2. Fiodor Dostojewski, Bracia Karamazow (fragmenty);
3. Fiodor Dostojewski, Notatki z podziemia;
4. Włodzimierz Majakowski, Włodzimierz Iljicz Lenin;
5. Jakub Kołas, Nowa ziemia (fragmenty);
6. Anna Achmatowa, Requiem;
7. Andriej Płatonow, Wykop;
8. Aleksander Sołżenicyn, Oddział chorych na raka.

Pozycje literackie niezbędne do zaliczenia przedmiotu – 5 do wyboru (dowolne wydania):

1. Mikołaj Gogol, Martwe dusze;
2. Fiodor Dostojewski, Idiota;
3. Lew Tołstoj, Żywy trup;
4. Antoni Czechow, Trzy siostry;
5. Włodzimierz Majakowski, Pluskwa;
6. Michał Bułhakow, Biała gwardia;
7. Ilja Ilf, Eugeniusz Pietrow, Wielki kombinator;
8. Eugeniusz Zamiatin, My;
9. Władimir Nabokov, Zaproszenie na egzekucję;
10. Wiktor Astafiew, Królowa ryb;

Lektury uzupełniające:

Uwagi: